

41 NĂM SAU.

CÚ "FINALE" LỖ LỬNG CỦA MỘT BẢN ĐÀN

(Bài 2)

Dalat, thứ Bảy 13/8/2016.

Buổi sáng, sau một đêm loay hoay không ngủ do thứ tình cảm vừa chán chường lẫn cả xót xa theo Âu Cơ, tôi gọi hỏi nó:

- Bữa cuối cùng Mẹ ở Dalat, con và Năng có muốn đi ăn với Mẹ không?

Tức thì nó đáp, giọng nhẹ hẫng:

- Con và anh Năng cũng đang muốn điện thoại mời Mẹ.

Tôi chợt nghĩ đến một cuộc họp mặt đêm nay nên đưa ra ý nghĩ:

- Các con mời thì Mẹ cũng xin mời ngược lại. Nhưng thay vì ra ngoài, có thể nào chúng ta cùng vài bạn hữu đến quán *café* sắp thành hình, ăn bánh, nghe nhạc?

Nó hỏi:

- Có những ai?

Tôi kể ra vài cái tên quen thuộc. Nó chợt hỏi:

- Có Giang không?

Tôi đáp:

- Mẹ muốn chờ ý kiến con.

Nó bằng lòng:

- Thì Mẹ cứ mời đi.

Vậy là bắt tay thật nhanh vào cuộc văn nghệ đột xuất trong khi các người thợ vẫn đang tiếp tục xây dựng quán giai đoạn cuối. Tôi và Giang đi mua bánh mì, bánh ngọt và các thứ cho buổi tiệc trà bỏ túi đêm nay.

Khi các người thợ ngừng tay thì cả bọn xúm vào lau rửa quét dọn bàn ghế phòng ốc.

6:30 tối, anh Ngọc xuất hiện thứ nhất, theo sau là Lộ. Thêm, rải rác vài người.

Anh cứ đi lui đi tới, nhìn quanh quán và khen tấm tắc:

- Đẹp quá! Đẹp quá!

Tôi vừa mở *piano* lau chùi bụi bặm, vừa hỏi:

- Anh có muốn tập dượt chút ít trước không?

Anh lắc đầu:

- Không! Mở đàn ra bụi lắm.

Tôi đâm thất vọng vô cớ:

- Thế thì em đóng lại.

Anh gạt:

- Em cứ đóng đi.

Sự thất vọng hoàn toàn chế ngự tâm tư, tôi nói:

- Biết thế em đã không mời khách đến đây.

Khuôn mặt anh ủ dột hẳn. Cái vẻ cam chịu hẳn lên trên đó. Cam chịu điều gì thì tôi không nắm được chắc chắn. Có lẽ chỉ là "*mặc cảm thiếu tự tin...*"

Anh nói, điệu phân bày:

- Ban sáng điện thoại cho anh, em không báo rằng mình sẽ đàn tôi nay nên anh không chuẩn bị.

Tôi bực bội đáp:

- Em đâu cần nói thì anh hẳn phải biết: khi em mời bạn đến có nghĩa chỉ cốt để họ nghe chúng mình đàn. Nếu không, em đã mời họ ra quán. Ngày mai em về Mỹ rồi, đêm nay ý nghĩ hợp mặt chỉ là sự nảy sinh đột xuất.

Khi ấy, Giang mời mọi người dùng thức ăn nhẹ mà chẳng thấy ai nhúc nhích.

Anh chợt nói:

- Nếu bây giờ em cho anh uống một thứ...

Tôi hiểu anh muốn điều gì, nhưng vẫn sững giọng:

- Anh muốn gì tùy anh. Anh có tay, tự *service* cho mình được mà.

Về mặt anh tui nghi ngờ:

- Thôi, anh chỉ nói đùa.

Tức thì tôi đâm hối hận vì sự tàn nhẫn của lời nói mình. Trong óc nảy sinh ý nghĩ: "*Cái tôi cần nơi anh là Âm Nhạc thì đã không còn nữa. Do đó anh cũng chỉ ví như những con người bất tài không chiếm được lòng vị nể trong tôi.*"

Tuy nhiên tiếp liền theo sau là sự hối hận dữ dội.

Tôi dụ giọng:

- Để em lấy cho anh một cốc rượu Minh Mạng nhé.

Anh bật cười to:

- Cám ơn em. Rõ ràng chỉ có "*bạn ta*" mới hiểu được ta!

*

**

Lúc ấy vợ chồng và hai đứa con Chúc vừa đến. Tôi đem ra chai rượu thuốc, rót đầy một cốc nhỏ đưa anh. Anh dợm người đứng lên khỏi ghế:

- Đong đủ mọi người rồi phải không em? Vậy thì mình bắt đầu đàn bản gì đi nhé.

Tôi thốt cảm động:

- Không! Anh cứ thong thả uống rượu và ăn một chút, rồi mình đàn sau!

Dần dần tâm tư trấn tĩnh ổn định, tôi nói giữa mọi người:

- Đêm nay mời các em đến đây là để giới thiệu quán *café* tương lai của bọn này, và cũng để chia tay bạn hữu vì ngày mai chị về Mỹ. Lúc này anh Ngọc "chảnh" quá, không muốn đàn chung, làm chị cụt hứng. Bây giờ dù muốn hay không, khách đã mời đến, chị "bắt" anh Ngọc phải đàn thôi.

Thế là anh rời ghế đứng lên ngay.

Những âm thanh khởi đầu trong trạng thái so giây nấn phím. Anh đưa ra vài *notes* trong bản *Olé Toréro* điệu Paso doble. Tôi lắc đầu:

- Không, anh đàn *theo em*.

Rồi bắt ngay giai điệu bản *La Vie En Rose*. (Tức thì thoáng qua trong óc cái ý nghĩ ngộ nghĩnh: "Ngày xưa anh là người luôn đưa ra câu đạo trước để tôi hòa nhập. Còn bây giờ vai trò đổi ngược... Điều này không chỉ trong âm nhạc mà cả trong cuộc sống tâm tư của mỗi người.")

Thoáng bồi hồi trong tim theo tư tưởng ấy, tôi đứng tựa vào cạnh trước của cái *piano*, đối diện xéo xéo anh, nhớ lại lời một lần anh nói khi bắt đầu các buổi tập dượt trong hai tháng hè vừa trải: "*Mai mốt, khi trình diễn cho khách nghe, em nên đứng cạnh anh để có thể nhắc nhở cho anh các đoạn bài anh không thể nhớ.*"

Một câu nói nhỏ nhưng bao hàm cả một nỗi thiếu tự tin lớn! Ôi! Vị thế ngất ngưỡng sáng chói ngày xưa của một danh tài âm nhạc sao thật bi thảm trong một kết thúc muộn màng!

*

* *

Khi ấy xuất hiện Hiệp, vừa mới đáp chuyến xe đò Nha Trang cuối cùng lên Dalat theo lời Giang kêu gọi. Tôi giới thiệu Hiệp, "*chồng của Giang và là cháu ruột anh Thùy...*"

Tôi chưa dứt lời, tức thì từ *piano* nghe vang lên vài câu nhạc rải. Anh quay nghiêng nhìn Hiệp và nói:

- Tôi có được Thu Vân kể cho nghe rằng chú Thùy của Hiệp rất thích bản *Stardust*. Lúc này cũng nghe Giang nói ngày giỗ chú Thùy vừa qua cách đây hai bữa. Vậy tôi xin gửi bản đàn này lên vong linh chú như một điều tưởng niệm.

Thế là *Stardust* vang lên ào ạt. Cả khán phòng im ắng. Còn tôi thì thật sự ngạc nhiên. Ngón đàn anh tuôn chảy mạnh mẽ theo một bản nhạc khó diễn tả, khuôn mặt chăm chú lên hàng phím, cả thân hình nghiêm trang đơ cứng, cơ hồ như anh đang sống lại được con người nhạc sĩ trên các sân khấu vũ trường ngày xưa.

[Một lần trong mùa hè 2016, anh kể tôi nghe: "Trước 1975, một ban nhạc ngoại quốc theo quân đội Mỹ đến VN. Anh xin vào làm việc với họ. Họ thử tài anh bằng hai bản nhạc chơi ngay trước mặt họ. Một là '*Stardust*' và hai là '*Body & Soul*', điệu Blue Jazz. Anh *pass* và được nhận. Đó là hai bản khó chơi em à. Phải là tay cứng cựa mới qua nổi".]

Trái tim đắm chìm hẳn, nhớ lại *chỉ một lần* trong hai tháng hè trước, tôi tỏ ý yêu thích bản *Stardust* và nói: "Ngày xưa thường nghe anh Thùy vừa đàn *guitare* vừa hát bản này..." Không ngờ anh ghi nhớ lời bày tỏ ấy...

Đề trong một tháng, kể từ sau ngày cưới Âu Cơ, quán *café* sửa sang bụi bặm, cây *piano* bị đóng lại, hai chúng tôi không còn dịp tập dượt, vậy mà, anh tự một mình tập ở nhà bằng *Keyboard* để đêm nay phô diễn hết ra trên phím dương cầm. **Cho tôi. Vì tôi.** Chứ chẳng chỉ vì "để tưởng niệm vong linh anh Thùy."

Bản nhạc có những lời như sau:

*/ And now the purple dusk of twilight time
steals across the meadows of my heart;
high up in the sky the little stars climb
always reminding me that we're apart

*/ You wander down the lane and far away
leaving me a song that will not die.
Love is now the stardust of yesterday
The music of the years gone by.

*/ Sometimes I wonder why I spend the lonely nights
dreaming of a song.
The melody haunts my reverie and I am once
again with you; when our love was new, and
each kiss an inspiration.

*/ But that was long ago.
And now my consolation is in the stardust of a song;
beside the garden wall, when stars are bright
you are in my arms; the nightingale tells his fairy tale
of paradise where roses grew.

*/ Though I dream in vain, in my heart
you will remain my stardust melody the
memory of loves refrain.

(TTBG tạm dịch:

VÌ SAO CHỖI

*/ (Khi) những tia sáng xẫm màu của lúc hoàng hôn
lên lên lan vào hồn anh;
trên trời cao, những vì sao nhỏ đang xuất hiện
thì (đó là lúc) luôn nhắc anh nhớ rằng chúng mình
đã mất nhau.

*/ Em bỏ đi xa rồi,
để lại trong anh một bài hát không bao giờ quên được.
Tình yêu bây giờ ví như một vầng sao xa thẳm theo những hồi tưởng
dĩ vãng
Âm nhạc của những tháng ngày xưa đã vĩnh viễn trôi đi.

*/ Có lúc anh ngạc nhiên rằng tại sao lại trải qua
những đêm dài cô đơn chỉ mơ về một bài hát.
(Bài hát với) những lời ca đã ám ảnh giấc ngủ;
(trong ấy) em lần nữa trở về với anh;
như thuở tình yêu vừa chớm,
từng nụ hôn là từng mỗi cảm hứng cho nhau.

*/ Nhưng đó là chuyện ngày xưa;
Bây giờ niềm an ủi của anh chỉ (tìm thấy được) qua vẻ mông lung mơ
màng của một bản nhạc;
cạnh bức tường trong khu vườn ngoài xa kia,
khi những vì sao bùng sáng,
em ngã vào tay anh;
con chim sơn ca cất lên bài hát thần tiên của nó
về một thiên đàng có những nụ hồng đang nở ra.

*/ Dẫu biết đó chỉ là một giấc mơ phù phiếm,
thì trong tim anh
(hình ảnh) em vẫn như một điệu hát mơ hồ
theo kỷ niệm được giữ gìn của một tình yêu (đã vỡ).
□

Sự cảm động xâm chiếm tâm tư. Tự ngẫm, thấy lúc nào mình cũng vẫn là "điên" để không nhận ra được cái tình đắm thắm và chung thủy của anh.

Dứt bản đàn, tiếng vỗ tay rào rạt. Tôi cũng bật lên chữ "*Bravo!*" thoát từ trái tim mình thành thật. Rồi quay giữa mọi người, tôi kể:

- Hiệp là cháu ruột anh Thùy, một người mà gần 50 năm xưa đã âm thầm yêu chị. Nhưng tình yêu không được đáp trả nên anh ấy ra chiến trường và chết. Phần chị, từ 1968 đến mãi về sau, 38 năm trôi qua, cuộc đời tình ái thăng trầm biến đổi, vậy mà đi đâu chị cũng đem theo bên mình "*mớ hồi môn Đau Khổ mà bà mẹ Định Mệnh đã ban*", trong có xấp thư với nét chữ rất đẹp của anh Thùy. Những lá thư được viết từ một bàn tay, trong khi bàn tay còn lại luôn ghi chặt khẩu M16 giữa chiến trường Quảng Ngãi sôi động.

- Năm 2003, nhà văn Uyên Thao, một người bạn bên Mỹ ra một tạp san mới, xin bài của chị. Chị không có bài nên lôi xấp thư anh Thùy ra viết thành một mẫu truyện ngắn, tựa đề *Khóc Người Thiên Thu*. Bài viết được nhiều độc giả yêu mến.
- Năm 2008, mùa nghỉ hè Nha Trang, chị đem bản văn về đốt bên mộ anh Thùy như *một lời cầu xin sự tha thứ*.
- Mùa Tết 2013-2014, mộ anh Thùy được bốc dời đi, bọn chị tìm không thấy, bèn đến căn nhà của gia đình anh, nơi gần 50 năm xưa anh đã hiện hữu lần cuối. Thế là gặp Giang và Hiệp. Cơ duyên quán *café* cũng nảy sinh từ đó.

Nói xong, tôi lại cầm *violon*, đàn lên những khúc nhạc "từng được chú Thùy đệm *guitare* ngày xưa."

Anh cũng chụp những *accord* ngay theo tiếng đàn tôi.

Điều kỳ lạ là đêm nay, ngón đàn anh trơn chảy thành thực hơn dạo năm ngoái, đậm khiến tôi cũng lay hứng khởi.

Thế là bản này tiếp nối bản kia trước một số thính giả ít ỏi nhưng chọn lọc. Không gian bên trong âm áp ánh đèn, ngoài trời giá lạnh với những sợi mưa rì rả... tôi chợt rung động toàn thân trong cảm nghĩ "**không ngờ**" rằng đang được thật sự nắm trong tay những gì ước mơ của một thời tuổi nhỏ: "*Một quán café do tự tôi điều hành, trong bối cảnh Dalat hay Nha Trang*".

Rồi tôi nhìn anh và nhìn lại mình...

Có cái gì xót xa cho cả hai người trên thực trạng lúc này. Từ ngày đi vào đời anh, dạo tháng 8/1974 đến bây giờ đã đúng 42 năm, **lần đầu tiên** anh mới có được cây đàn *piano* trong tay để có thể cùng tôi LẠI bắt đầu làm một cái gì đó... Quả là muộn màng nhưng cũng vô cùng cảm động cho người nghệ sĩ đã lụi tàn tài năng và hơi sức.

Tuy nhiên ở đây chữ LẠI mang ý nghĩa nào?

Phải thú nhận rằng trong tôi đã không còn bản chất "muốn dẫn thân" của thuở ngày xưa.

Thật vậy, kể từ ngày TNH bỏ đi, sự luôn giữ vững tâm trí để đối phó cuộc sống chỉ là vì mẹ tôi, vì Vân San & Âu Cơ trên hết. Bây giờ mẹ già đã chết, Vân San có cuộc sống riêng, Âu Cơ quay lưng hẳn với tôi... thì sự trở về Dalat với quán *café* cùng Giang mở ra, chỉ là "**sự đi tìm trong hoang mang một thứ âm nhạc cũ càng rơi rớt**", mà chẳng phải là "nắm bắt tin tưởng" như hồi 25 tuổi lần đầu đi ngang qua *Nha Trang dancing* đã nảy sinh ý muốn chinh phục giới sống về đêm.

Bây giờ, nhận lời Giang chỉ vì hoài bão và tấm ân tình cô đã đối (như Kinh Kha nhận mối ân tình của Thái Tử Đan hiến tặng), chứ thật sự trong tim, tôi đã thấy rất nhiều mệt mỏi. Thêm nữa, trên vai mặt, anh cũng không còn là người đồng hành "xứng tay" với tôi!

Vậy thì cái gì đã khiến tôi LẠI muốn bắt đầu?

Chẳng thể biết được ngoài nỗi biết của một thứ "*tình cảm xót thương*" và "*SỰ NHẬN THỨC RA*" nỗi thèm muốn sống lại trong âm nhạc giữa trái tim già nua đau khổ ấy. Chỉ tiếng đàn tôi mới khiến được mười ngón tay thanh nhã của anh "*cựa quậy*", như một lần anh nói trong hai tháng hè vừa trải: "***Anh muốn đàn với em, và chỉ với em thôi!***"

[Một bữa ăn trưa trong mùa nghỉ hè 2016 vừa qua, đề cập đến chuyện "*giúp tôi làm quán café*", anh kể:

- Ở Dalat có 5 quán *café* ca nhạc, loại "*hát cho trâu nghe!*" (chữ anh dùng), trong số có ít nhất hai chủ quán từng là học trò anh. Họ rất muốn anh làm việc với họ và trả lương rất hậu. Anh cũng cần tiền sống chứ, nhưng anh từ chối. Có hai lý do: "*thứ nhất, mình là người có tự trọng, tự biết rằng tài năng mình không còn như xưa nữa.*" Thứ hai, nghĩ, "*dẫu gì họ cũng đã là học trò mình, từng một thời nhìn cao lên mình, thì giờ đây có đói, anh cũng không bao giờ muốn cúi xuống làm công cho họ, giữa tay nhận lương của họ.*"

Tôi cười:

- Còn với em thì sao?

Anh la lên:

- Em đâu phải là chủ anh, và anh cũng đâu nhận lương em trả. Em *ngang hàng* với anh mà. ***Anh muốn đàn với em, và chỉ với em thôi!***

Cũng hôm đó anh kể:

- Nói ra điều này để em thấy rằng anh còn tính xa cho em hơn nữa: Bây giờ sức khỏe suy tàn, không biết lúc nào nằm xuống, nên anh đã dự trù dạy hết các ngón nghề âm nhạc cho một chàng đệ tử, để nếu anh có ra đi thì cũng còn người giúp cho em trong việc điều hành âm nhạc ở quán *café*.

Anh thêm:

- Chàng này không hẳn là học trò anh, mà chỉ thường đến hỏi han về âm nhạc và xin anh chỉ bày các hợp âm, bài bản. Anh ta có vợ con, lại có cửa hàng thêu băng vũng mạnh, tánh tình cũng như em... ngang ngạnh...

Tôi cau mày:

- Nghĩa là sao?

Anh giải thích:

- Nghĩa là nếu đi làm mà thấy chủ không tử tế thì anh ta bỏ, không làm nữa. Anh ta có tiền bạc, cửa hàng backup sau lưng mà, đâu cần phải lệ thuộc vào ai.

Tôi cảm động vì ý hướng sâu xa anh đã dành cho. Nhưng tôi lắc đầu:

- Chính em cũng từng nghĩ đến chuyện một ngày kia anh nằm xuống; và đặt liền với mình một giải pháp. Thì em đem trường hợp hai mươi năm xưa TNH bỏ em bất ngờ trên con đường

Văn Chương ra mà ứng chiếu. Cách giải quyết duy nhất cho em dạo ấy chỉ là: *"Em tự MỘT MÌNH BƯỚC TIẾP TỤC con đường mình đã chọn đi."* Và em thành công trong ý hướng ấy. Nhưng đó là hai mươi năm xưa, em còn có nghị lực và sức khỏe, lại nữa, con đường Văn Chương **không cần** có bạn đồng hành như con đường Âm **Nhạc phải có**. Vậy thì nếu cái chết xảy ra cho anh, em sẽ bỏ hẳn đàn để tiếp tục chữ nghĩa riêng em. Đó là giải pháp em đã nghĩ."

Cái nhìn anh có phần ngơ ngẩn.

Tôi cười:

- Anh vừa giới thiệu anh bạn trẻ kia tánh tình ngang ngạnh... Còn em thì nghĩ, nếu một người yêu âm nhạc thật sự sẽ có cá chất hiền hòa khiêm nhượng chứ không ngang ngạnh. Anh và em, mình từng gặp quá nhiều những tên nhạc sĩ với tí tài quèn mà thật kiêu căng phách lối. Trong đời, em cũng đã **hai lần** đối đầu với những tên nhạc sĩ loại như thế. Lần thứ nhất vào cuối năm 1974 ở vũ trường Duy Tân, ba tên trompette, trống và guitare đều đồng loạt bỏ ban nhạc chúng mình mà đi đứng vào mùa Noel. Lý do đưa ra chỉ là "bất mãn với Thu Vân!" như anh đã biết dạo ấy.

Lần thứ hai, anh không còn hiện hữu trong đời em nữa, em gặp chuyện này:

Mùa hè 1982, em đang chơi đàn mỗi tối trên sân khấu Hương Lan, ngày xưa là quán La Pagode. Đây cũng là thời gian đang diễn ra cuộc tranh cúp vô địch bóng đá thế giới tại thủ đô Barcelona của Tây Ban Nha.

Vậy là cứ mỗi chiều, để mua chuộc đám khách ồn ào bằng vài ba điếu thuốc lá lẻ, vài ly bière dãi ngô, anh chàng Phạm Ngọc Cung (thuở xưa làm việc với anh tại Nha Trang dancing) cứ buộc em phải đàn gần như liên tục bản Espana Cani điệu Paso. Đến một hồi quá chán, em ngưng, không chịu solo bài ấy nữa.

Thế là vào buổi sáng kế tiếp, hẳn triệu tập cuộc họp giữa ba người nhạc sĩ, rồi tuyên bố rằng vai trò violoniste của em phải chấm dứt tại đây kể từ kỳ lương sau.

Trong một lúc, em muốn tung hô hết mọi sự trước âm mưu hèn hạ của hai người cộng tác. Muốn giã từ vĩnh viễn cái đời nghệ sĩ để chôn vùi mãi mãi tiếng đàn và con người mình, hơn là phải đối diện hằng ngày với hai tên nhạc sĩ kia. Vậy mà em đã không làm điều mình muốn. Cá chất kiêu hãnh sẵn sàng rũ áo ra đi của mấy chục năm qua biến mất hết trước sự đổi thay của thời cuộc. Hơn nữa là cái ước mơ "được kéo violon" nhỏ nhẹ trong một định mệnh đầy giông bão, đã làm em bị khuất phục. Những ngày tháng long đong như bày ra rõ rệt. Những đêm ngồi nơi

bàn viết nghiên ngẫm sự hụt hẫng phát sinh từ sự thiếu thốn một việc làm để đều hòa đời sống dưới chế độ CS... Những nỗi ấy đã đem sợ hãi cho em.

Vì vậy mà với những lời lẽ khiêm cung, em đưa ra nhiều lý do mạch lạc bào chữa cho mình (trong khi trọn tâm hồn ứ đầy niềm khinh bỉ đến chỉ muốn phỉ nhổ vào mặt hai người nhạc sĩ!). Thật là nhục nhã!

Tuy nhiên, đến một lúc, trước thái độ khăng khăng của anh chàng Cung, em bắt cần mọi sự, nên nói quyết liệt:

"Tôi biết các anh âm mưu toa rập để dứt điểm tôi, nhưng thà các anh nói thẳng ra là muốn đưa người của các anh vào, tôi còn nể trọng, chứ đừng nên gán cho tôi những lỗi lầm vô lý. Điều đó tôi lắm với những kẻ cũng mang tiếng là nghệ sĩ."

Và em thêm:

"Trong cuộc đời, tôi tin rằng bao giờ chúng ta còn cầm cây đàn là bấy giờ chúng ta sẽ còn dịp gặp gỡ. Ngày nay tôi chịu thua vì vây cánh các anh mạnh hơn..."

Em không tiếp câu kết mà bùng dậy trong hồn là nỗi kiêu hãnh của một con người sẵn sàng đánh rơi tất cả để bảo tồn tự trọng. Và em bằng lòng nghĩ việc vào kỳ lương tới; trong lòng nảy sinh sự khinh bỉ ghê gớm cho hai kẻ từng được em gọi là 'bạn'; đồng thời nhận ra với chính mình một điều sâu sắc thế này: **"Bất cứ môi trường nào của nghề nghiệp, em cũng đều bị ganh ghét, dèm pha."**

Khi chị Ngọc, quản đốc nhà hàng La Pagode bước ngang qua, thấy có cuộc họp, xin cùng tham dự. Anh chàng Cung bèn nói thẳng ý đồ bỉ ổi, báo cho chị hay rằng em sẽ nghỉ việc sau hai ngày kế tiếp để thay vào là một accordéoniste cùng với một tay violon.

Trong lòng đã có sự quyết định nên em chỉ ngồi im lặng nghe những trình bày của tên Cung mà không muốn biện bạch gì cho mình hết. Em tưởng cuộc sống dưới chế độ CS tạm yên trên một việc làm có Âm Nhạc dự phần quan trọng... Vậy mà cũng hỏng! Không phải "hỏng" từ chính tay em đập đổ, mà **"hỏng" do từ ý Thượng Đế muốn đẩy em đến mọi đập đổ thôi.**

Có điều khi hiểu rõ câu chuyện (dù em chỉ ngồi im lặng) chị quản đốc không bằng lòng giải pháp Cung đưa ra. Chị phản đối nhẹ nhàng với nhiều lý lẽ xác đáng về "sự vô kỷ luật của cô Thu Vân" bằng tài năng và tư cách riêng em vốn có. Một câu chị nói trong cái cười mỉm:

"Ngày xưa đi học, nghe Nguyễn Du tả 'tiếng đàn Thúy Kiều như khóc như than', tôi không hình dung được. Nhưng ngày nay mỗi chiều nghe cô Thu Vân đàn, tôi thấy lòng thật buồn sâu rung động, nên cho rằng, cái hay của

Thúy Kiều có lẽ cũng chỉ cỡ bằng tiếng đàn cô Thu Vân mà thôi!"

Câu chuyện ỏn thỏ, nghĩa là tên Cung biết rằng khó làm áp lực được với ban giám đốc để đuổi em nên xuống giọng khuyên răn em bằng những lời khách sáo.'

Dứt câu chuyện kể, tôi nói với anh:

- Lấy kinh nghiệm hai lần vừa kể, em xin anh đừng mang ý tưởng huấn luyện cho ai khác để 'thế vào chỗ của anh' nữa. "**Không bất cứ ai có thể là như vậy**", 42 năm rồi đã minh chứng rõ điều ấy. Mà hãy để thì giờ tập luyện trở lại, đàn với em. Một ngày khi anh nằm xuống thì cũng có nghĩa rằng người-tình-Âm-Nhạc của em chết hẳn; đâu lý do gì để em phải tiếp tục cất lên tiếng đàn buồn rữ của riêng mình?

Anh hiểu.]

42 năm xưa, cũng tiếng đàn tôi lôi anh lên từ vực sâu tuyệt vọng, thì 42 năm sau, **tôi tự thấy có bổn phận phải làm điều ấy lần nữa cho anh.**

Chữ LAI ở trên có lẽ bắt nguồn từ đây.

*

**

Lúc ngưng đàn trò chuyện, nói về những gì đã mất và những gì đã trôi qua, đề cập đến chuyện tình yêu thời cũ, bỗng nghe anh bày tỏ:

- Khi những người tình đến, rồi đi khỏi đời đối tượng thì người ta hay có khuynh hướng gièm pha chê trách nhau để nhận cho mình phần đúng. Chỉ mỗi Thu Vân khác lạ trên điểm ấy. Chẳng những không oán hận, lại còn đưa ra qua văn chương riêng những điểm rất đẹp của người đã đi qua đời mình.

Và anh hướng về tôi:

- Anh cảm ơn em rất nhiều theo cuốn Nhật Nguyệt Buồn Như Nhau.

Tôi cười phá lên:

- Để em kể anh và các bạn nghe điều này:

Năm 1976, một tối tại một quán café ở Dalat, em nghe Lâm Đông --vợ cũ ca sĩ Duy Quang-- bảo: "Em vừa gặp anh Ngọc sáng nay. Trong câu chuyện, em nói: Em có nghe chị Thu Vân kể về anh nhiều lắm. Anh cười: Chắc toàn chuyện xấu. Em lắc đầu: Trái lại nữa. Em phải nhận rằng trong đời chưa hề gặp người đàn bà nào sau khi đã đi ra khỏi đời người đàn ông mà lại chỉ nói toàn chuyện tốt cho người đàn ông của mình, như chị Thu Vân."

Và tôi phân giải:

- Cuộc đời vốn có quá nhiều cái xấu, tâm tư em là của một nghệ sĩ nhà văn, có sao lại không đi tìm mặt tốt của cuộc đời để níu kéo cho mình niềm tin và hy vọng?

Tôi cười, nói chung với đám bạn trẻ:

- Cũng vậy, rất nhiều người khi nhìn về chị, cứ cho là điên. Còn chị, mới tuần trước, đọc trên những báo *online* Việt ngữ ở hải ngoại, nghe rằng đang có một làn sóng người VN giàu có ồ ạt di tản ra ngoại quốc, đặc biệt sang Mỹ. Y hệt đạo tháng 4/1975, rất nhiều người Sài Gòn trốn chạy trên các chuyến bay, các hạm đội Mỹ, để lại trong đất nước đám dân nghèo không thể ra đi. Vậy mà chị lại đang từ Mỹ, muốn trở về quê hương làm quán *café*. Nghĩ có điên không?

Chức cười:

- Người ta càng đi thì mình lại càng phải trở về và ở lại.

Tôi gật:

- Đúng. Mới vài ngày đây, chị có dịp chuyện trò cùng hai chú cháu một anh nọ.

Khi đề cập đến "*phong trào bỏ nước ra đi*" đang rầm rộ xảy ra trong VN, anh ta dẫn chứng trường hợp Tiến sĩ Toán Ngô Bảo Châu, "*đi ngoại quốc học xong ở lại luôn.*" Còn chị đưa thêm trường hợp Đặng Thái Sơn, dương cầm thủ đoạt giải Ba Lan năm 1982, hiện đang là giáo sư dạy nhạc ở Nhật. Chị bảo anh nọ: "*Các nhân vật này chỉ CÓ TÀI chứ không CÓ TÂM.*"

Anh nọ bào chữa:

"*Nếu họ trở về thì sẽ bị đập!*"

Chị gật:

"*Đồng ý. Nhưng chỉ số ít mới có điều kiện để đi ngoại quốc. Còn lại đến 80 triệu dân nghèo, thiếu học thiếu ăn. Vậy, nếu 10 Ngô Bảo Châu trở về mà bị đập hết 9 anh thì dân mình cũng được hưởng chút ít Toán học rơi rớt từ anh thứ mười còn lại. Nếu 10 Đặng Thái Sơn trở về, chín anh bị đập thì 80 triệu dân vẫn vót vát được chút nào âm nhạc từ anh cuối cùng kia.*"

Hai chú cháu tròn mắt nhìn chị.

Chị cười:

"*Chữ Tâm kia mới bằng ba chữ Tài. Hai anh chàng điển hình chỉ mới có Tài thôi, chưa đủ! Phải có Tâm nữa thì cái Tài mới gọi là hoàn hảo. Họ may mắn được Thượng Đế ban cho cái Tài, hoặc may mắn rơi vào một gia đình có tiền của; nhưng vô số người khác đâu được như họ. Tại sao không đem kết quả của cái may mình được hưởng chia sẻ cùng kẻ khác? Lại chỉ đem làm lợi cho bản thân và làm giàu tài năng cho xứ sở người ta? Lấy ví dụ trong nhà hàng chị em mình đang ngồi, ví như một xã hội nhỏ, có người làm công có người làm chủ. Các cô bưng bàn cũng muốn làm chủ lắm chứ, nhưng vì không may mắn mới phải là người làm công. Vậy thì vai trò người chủ (kẻ may mắn hơn) phải biết cúi xuống thông cảm và chia*

sẽ khó khăn với người làm công thì cái quán này mới thành đạt."

Hai anh kia càng thêm ngạc nhiên trước những lời chị.

Chị cười:

"Ngô Bảo Châu và Đặng Thái Sơn là điển hình cho những kẻ may mắn vừa nói. Họ phải biết LÀM GÌ để thêm cái Tâm vào TRONG cái Tài thì mới gọi là chính danh."

[Sau cuộc tiệc, Giang đưa ra nhận xét: *"Hai người này trước nay chỉ biết có quyền và tiền, không phải giới có tâm hồn, mà nghe cô nói, họ cũng bị thuyết phục. Thì con tin sự thu hút từ bản chất nhà văn nơi cô sẽ còn soi sáng nhiều điều tốt đẹp hơn cho các người đến quán café của mình mai kia."*]

Tôi nói tiếp giữa đám bạn:

- Phần chị, đứng trên mặt bình thường con người, cũng không chối rằng không nơi nào an toàn cho bằng nước Mỹ. Nhưng trên mặt tâm tư của một nhà văn, chị xác nhận, sự trở về của chị **không phải điên**. Tại sao? Bởi vì **chị tự biết mình đang trở về với người tình đầu tiên là Âm Nhạc**. Tin rằng tiếng đàn mình đâu không làm nên tiền bạc cũng sẽ chút nào làm êm ái tâm tư những ai lắng nghe. Nói ra điều này thì ngay cả hai đứa con, gia đình, bạn hữu và những người chung quanh, không ai hiểu nổi. Nhưng mà thật, nếu người tình Âm Nhạc đó bỏ chị thì cũng chẳng trở về làm chi. Đàn này nó vẫn chung thủy chờ chị trong khi chị đã từ bỏ nó từ dạo đầu tháng 5/1975 kia mà. Trở về với Âm Nhạc chứ không *"với anh Ngọc"*. Anh Ngọc chỉ là một thú vị hiện thân cho người tình ấy của chị mà thôi.

Tức thì Chúc nói với anh:

- Thầy Ngọc nghe câu này của chị Thu Vân, thấy có buồn không?

Anh cười to:

- Buồn quá đi chứ! Nhưng buồn thì chỉ biết đàn ra nỗi buồn của mình chứ còn biết làm sao?

Thế là mười ngón tay anh bắt ngay sang bản *Tristesse* của Chopin. Tôi cũng cất tiếng đàn theo, làm thành những giòng nhạc thiết tha truyền cảm, kết thúc bằng một tràng pháo tay rộn vang của bạn hữu.

Quả vậy.

Tôi đang quyết định *"sự trở về với Âm Nhạc"* chứ chẳng phải *"với anh"* như nhiều người lầm tưởng. Nhưng tự hỏi liền, **nếu không còn anh, liệu tôi có trở về hay không?**

Không thể trả lời.

Chỉ nhớ mãi câu nói của My Châu và Vân San sau buổi tiệc cưới Âu Cơ. Lúc ấy San nói: *"Con đứng quay phim khi Mẹ và bác Ngọc đàn, thấy hai bàn tay bác run run như không thể điều khiển nổi cung nhạc."*

Và thêm: "*Tội nghiệp bác. Chỉ vì chiều cái tánh hoang tưởng của Mẹ mà Bác nhúng tay vào dự tính làm quán café.*"

Còn My Châu thì nói: "*Người ta đến quán là chỉ để nhìn những người trẻ trung biểu diễn. Anh Ngọc đã già rồi, đâu thể nào quyến rũ được khách.*"

Hai nhận định của hai người thân đạo cuối tháng 7 vừa qua quả có làm tôi chao đảo tư tưởng vài ngày kế tiếp.

Nhưng đêm nay chứng thực điều ấy **không đúng** qua tài năng diễn xuất của anh (và của cả tôi). Tự nghĩ, cái gì thật sự là "**chân giá trị**" thì dù thời gian thay đổi đến đâu vẫn không làm suy suyển. Cái chân giá trị ấy nơi anh, hơn lúc nào, tôi mới nhận biết ra rằng **chính tôi là kẻ có trách nhiệm phải kiếm tìm nó lại cho anh.**

*

* *

Trời càng về khuya, tiếng đàn chúng tôi càng thêm dịu dặt. Âm nhạc vang lên nồng nàn trong căn phòng ấm.

Hiệp đến bên tôi, ghé tai nói nhỏ:

- Giờ mới hiểu tại sao chú Thùy yêu cô. Riêng con, nghe cô đàn, con "phê" lắm!

Bản *Niệm Khúc Cuối* của Ngô Thụy Miên, tiếng violon bắt vào câu giữa, được anh chụp theo ngay bằng những *accord piano* ào ạt. Trong óc tôi hiện nhanh cuộc chuyện trò năm ngoái ở nhà Chức, lần gặp cuối.

[Hè năm ngoái, đêm Chủ Nhật, 26/7/2015, đông đủ bạn bè xoay quanh bàn rượu nhà Chức trong làn khí trời giá buốt, anh hoan hỉ kể lại tâm trạng riêng trong buổi trình diễn tối thứ Bảy hôm qua ở Palace bằng lời thú nhận sau:

- Mình cứ bắt hụt mãi câu nhạc 8 notes mở đầu bài *Blue Skies*, rồi vẫn cố gắng chạy theo tiếng violon cho đến cùng mà lòng chỉ sợ Thu Vân nổi cáu, không đàn nữa. Nào dè khi *Niệm Khúc Cuối* vang lên từ tay Thu Vân, mình thắm cảm ơn và chụp ngay bằng những *accord* chuẩn xác, trái tim hồi hộp, thật hồi hộp... Và rồi (anh ngừng giọng, hát lên)

"Dù mai đây ai đưa em đi đến cuối cuộc đời

Dù cho em, em đang tâm xé, xé nát tim tôi

Dù có ước, có ước ngàn lời, có trách một đời
cũng đã muộn rồi.

Tình ơi, dù sao đi nữa, tôi vẫn yêu em."

Khi ấy tôi thốt lặng người nhận ra tức thì một "*lời bào chữa và xin lỗi*" của anh đang hướng về tôi.]

Đến một lúc, nghe anh ngợi khen kiến thức của Chúc về lai lịch bản *Blue Skies* trong một bản văn Chúc viết gửi tôi năm ngoái, tôi cười, nói cùng Chúc:

- Đến giờ phút này thì chị phải xác nhận lời ngày xưa anh Ngọc nói là đúng: ***Blue Skies không có địch thủ***. Trong bốn mươi hai năm từng đàn với nhiều danh tài âm nhạc, và cho đến tận bây giờ đàn với anh Ngọc, ***vẫn thấy không trọn***, thì thôi, từ đây chị đành phải chơi một mình bản đó cho xong!"

Tức thì anh bật kêu, loạng choạng rời ghế đến ngồi vào *piano*:

- Không đâu! Anh vẫn đàn được với em mà.

Tôi cười:

- Em chỉ mong thế.

Dù vậy, suốt bản nhạc, dầu trôi chảy hơn năm ngoái, anh vẫn cứ để lỡ nhịp những câu quan trọng dành cho *piano* trước khi dọn đường cho tiếng *violon* êm dịu bước vào.

Lúc này thì tôi không còn thất vọng nữa, mà chỉ thấy thương xót anh trong cung nhạc, như thể nó đang ngâm biểu tỏ một cố gắng vụng về để bắt cho kịp một cái gì đã mất, bắt cho kịp cái tâm hồn cô đơn phiêu lãng của tôi.

[]